

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΥΠΑΤΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΚΟΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βρυξέλλες, 22.7.2020
JOIN(2020) 13 final

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

**ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ :
ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2019**

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ:

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2019

Συνοπτική παρουσίαση

Αφότου η κυριαρχία του Χονγκ Κονγκ μεταβιβάστηκε στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (ΛΔΚ) το 1997, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τα κράτη μέλη της παρακολουθούν στενά τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στην Ειδική Διοικητική Περιοχή (ΕΔΠ) του Χονγκ Κονγκ. Η ΕΕ εμμένει στην πολιτική της για «μία ενιαία Κίνα» και υποστηρίζει την αρχή «μία χώρα, δύο συστήματα» και την εφαρμογή της στην πράξη. Σύμφωνα με τη δέσμευση που ανέλαβε το 1997 έναντι του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή δημοσιεύει ετησίως έκθεση σχετικά με τις εξελίξεις στο Χονγκ Κονγκ. Η παρούσα έκθεση είναι η 22η και καλύπτει το έτος 2019.

Το 2019 υπήρξε ιδιαίτερα δύσκολο έτος για το Χονγκ Κονγκ, με συνεχείς ταραχές οι οποίες πυροδοτήθηκαν αρχικά από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις του νόμου για την έκδοση παραβατών, που υποβλήθηκαν σε πρώτη ανάγνωση στο Νομοθετικό Συμβούλιο στις 3 Απριλίου 2019. Το δεύτερο μισό του έτους σηματοδεύτηκε από μεγάλες διαδηλώσεις, διαμαρτυρίες και τα παρεπόμενα φαινόμενα βίας, από καταλήψεις πανεπιστημίων, βανδαλισμούς, και προβλήματα στη λειτουργία των δικτύων μεταφορών, στο αεροδρόμιο και σε άλλες πτυχές της καθημερινότητας. Οι διαδηλωτές υπέβαλαν πέντε αιτήματα στην κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ. Η αναταραχή είχε, αφενός, πολιτικά και, αφετέρου, κοινωνικοοικονομικά αίτια. Η κυβέρνηση αντέδρασε με απόσυρση του νομοσχεδίου για την έκδοση παραβατών, με την επίκληση έκτακτων εξουσιών για πρώτη φορά μετά το 1967 για την επιβολή νόμου «κατά της χρήσης καλυμμάτων προσώπου», και με περιορισμένες προσπάθειες προσέγγισης του κινήματος διαμαρτυρίας μέσω δημόσιου διαλόγου. Οι καταγγελίες για περιστατικά κακοποίησης από την αστυνομία ενίσχυσαν την επιχειρηματολογία των διαδηλωτών για σύσταση επιτροπής έρευνας με ευρεία εμβέλεια δράσης. Ωστόσο, η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ αρνήθηκε να συστήσει μια τέτοια ανεξάρτητη επιτροπή. Το Ανεξάρτητο Συμβούλιο Καταγγελιών κατά της Αστυνομίας (IPCC) εξετάζει εικαζόμενα περιστατικά κακοποίησης από την αστυνομία και επρόκειτο να δώσει στη δημοσιότητα προκαταρκτική έκθεση στις αρχές του 2020. Ωστόσο, το εν λόγω συμβούλιο αμφισβητείται ως προς την επάρκεια των εξουσιών του.

Η ειρηνική διεξαγωγή των εκλογών για τα περιφερειακά συμβούλια τον Νοέμβριο αναπτέρωσε τις ελπίδες για αποκλιμάκωση της βίας. Το ιστορικά υψηλό ποσοστό συμμετοχής του 71,2 % μαρτυρεί τη σημασία που αποδίδουν οι πολίτες του Χονγκ Κονγκ στην άσκηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων τους. Στον απόηχο των δημοσκοπήσεων, συνεχίστηκαν οι ογκώδεις, ειρηνικές κατά κύριο λόγο, διαδηλώσεις ενώ εκδηλώθηκαν και σποραδικά περιστατικά βίας έως το τέλος του έτους.

Η ΕΕ παροτρύνει τις αρχές της ΕΔΠ του Χονγκ Κονγκ και της κεντρικής κυβέρνησης να επανεκκινήσουν τη διαδικασία εκλογικής μεταρρύθμισης όπως κατοχυρώνεται στον θεμελιώδη νόμο και να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με ένα δημοκρατικό, δίκαιο, ανοικτό εκλογικό σύστημα που θα χαρακτηρίζεται από διαφάνεια. Η καθολική ψηφοφορία θα προσφέρει στην κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ μεγαλύτερη δημόσια στήριξη και νομιμότητα, γεγονός που θα συνέβαλε στην επίτευξη των οικονομικών στόχων του Χονγκ Κονγκ και στην αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών του προκλήσεων. Για να διασφαλιστεί η

σταθερότητα στο Χονγκ Κονγκ σε πιο μακροπρόθεσμη βάση πρέπει να δοθεί πειστική απάντηση στις αιτιάσεις που διατυπώθηκαν μέσω των συνεχιζόμενων διαδηλώσεων.

Ενισχύθηκαν οι ανησυχίες για διάβρωση της αρχής «μία χώρα, δύο συστήματα» και της αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ. Σε γενικές γραμμές, οι θεμελιώδεις ελευθερίες εξακολουθούν να γίνονται σεβαστές στο Χονγκ Κονγκ με βασικές δικλείδες ασφαλείας το κράτος δικαίου και την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν κάποιες πολύ ανησυχητικές τάσεις όσον αφορά την ελευθερία του λόγου, κυρίως στο πλαίσιο των συνεχιζόμενων διαδηλώσεων. Η απόφαση που εκδόθηκε στις 18 Νοεμβρίου από το Ανώτατο Δικαστήριο περί αντισυνταγματικότητας του νόμου κατά της χρήσης καλυμμάτων προσώπου προκάλεσε το σχόλιο του Πεκίνου ότι τα δικαστήρια του Χονγκ Κονγκ δεν μπορούν να αποφαίνονται σχετικά με τη συνταγματικότητα της νομοθεσίας του Χονγκ Κονγκ και τη συμμόρφωσή της με τον θεμελιώδη νόμο. Κάθε ενέργεια που συνεπάγεται περιστολή των προνομίων των δικαστηρίων στον τομέα αυτό θα υπονόμει την αυτονομία του Χονγκ Κονγκ, συμπεριλαμβανομένης της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας και του σεβασμού του κράτους δικαίου. Το σύστημα καταπολέμησης της διαφθοράς παραμένει ισχυρό και ανθεκτικό.

Σε οικονομικό επίπεδο, το 2019 ήταν ένα δύσκολο έτος για το Χονγκ Κονγκ, που κατέγραψε συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 1,2 % και έλλειμμα στον προϋπολογισμό του για πρώτη φορά την τελευταία δεκαπενταετία. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε εξωτερικούς παράγοντες που ήταν ήδη ορατοί στο τέλος του 2018, δηλαδή στην επιβράδυνση της κινεζικής οικονομίας και στον εμπορικό πόλεμο Κίνας-ΗΠΑ, παρά τις κρίσιμες επιπτώσεις της αναταραχής κατά το δεύτερο ήμισυ του 2019, ιδίως στους τομείς που σχετίζονται με τον τουρισμό. Ωστόσο, το Χονγκ Κονγκ διαθέτει μεγάλα δημοσιονομικά και συναλλαγματικά διαθέσιμα τα οποία καθιστούν δυνατή την αντιμετώπιση του αντίξοου περιβάλλοντος, την εξασφάλιση νομισματικής σταθερότητας και τη στήριξη των επιχειρήσεων. Ο χρηματοπιστωτικός και ο τραπεζικός τομέας παραμένουν ανθεκτικοί και εξαιρετικά ανταγωνιστικοί, με αποτέλεσμα το Χονγκ Κονγκ να συνεχίζει να αποτελεί το σημαντικότερο κέντρο στον τομέα των αρχικών δημόσιων προσφορών (IPO) σε παγκόσμιο επίπεδο και να αποφεύγει φαινόμενα εκρών κεφαλαίων λόγω πανικού.

Η ευρωπαϊκή επιχειρηματική κοινότητα του Χονγκ Κονγκ δέχθηκε πλήγμα, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, λόγω της οικονομικής κατάστασης και των ταραχών. Οι ευρωπαϊκές εταιρείες τηρούν, κατά κύριο λόγο, στάση αναμονής, παρόλο που διακατέχονται από βαθιά ανησυχία λόγω του πολιτικού αδιεξόδου, της βίας και της πρωτοφανούς πίεσης που ασκείται στις επιχειρήσεις. Η ευρωπαϊκή επιχειρηματική κοινότητα αποδίδει ιδιαίτερη αξία στο αξιόπιστο νομικό σύστημα, στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, στα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, και στο απαλλαγμένο από πολιτικές παρεμβάσεις επιχειρηματικό περιβάλλον του Χονγκ Κονγκ τα οποία θεωρεί βασικά στοιχεία της ανταγωνιστικότητας της περιοχής. Τυχόν διάβρωση αυτών των πλεονεκτημάτων θα υπονόμει την ελκυστικότητα του Χονγκ Κονγκ σε αυτό το επίπεδο και το προβάδισμά του έναντι άλλων επιχειρηματικών κέντρων.

Η ΕΕ εξέδωσε και προέβη σε σειρά δηλώσεων στη διάρκεια του έτους. Ο εκπρόσωπος της ΕΕ προέβη τρεις φορές σε δηλώσεις στις 12 Ιουνίου, την 1^η Ιουλίου και στις 13 Αυγούστου. Η Ύπατη Εκπρόσωπος εξέδωσε τρεις δηλώσεις εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 17 Αυγούστου, στις 2 Οκτωβρίου και στις 18 Νοεμβρίου. Στις δηλώσεις αυτές αναδείχθηκαν ζητήματα όπως η ανάγκη για:

- καταδίκη της βίας,
- έναρξη διαλόγου χωρίς αποκλεισμούς, υπογραμμίζοντας τη βούληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να στηρίξει εκείνους που είναι πρόθυμοι να εργαστούν για την αποκλιμάκωση και την έναρξη διαλόγου,

- εγγύηση του σεβασμού των θεμελιωδών ελευθεριών,
- έναρξη ολοκληρωμένης έρευνας με αντικείμενο τα φαινόμενα βίας, τη χρήση βίας από την αστυνομία και τα αίτια που βρίσκονται στη ρίζα των διαδηλώσεων.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πραγματοποίησε συζήτηση με θέμα την κατάσταση στο Χονγκ Κονγκ στις 18 Ιουλίου και εξέδωσε σχετικό ψήφισμα.

Πολιτικές εξελίξεις

Το γεγονός που κυριάρχησε το 2019 ήταν η αντιπαράθεση σε σχέση με το **σχέδιο νόμου για τους φυγόδικους παραβάτες και την αμοιβαία νομική συνδρομή επί ποινικών υποθέσεων («νομοσχέδιο για την έκδοση παραβατών»)** και οι μαζικές διαδηλώσεις που πυροδότησε το προτεινόμενο μέτρο. Η Υπηρεσία Ασφαλείας του Χονγκ Κονγκ κατέθεσε την πρόταση τον Φεβρουάριο 2019 με στόχο τη διευκόλυνση της έκδοσης παραβατών στην Κίνα, στην Ταϊβάν και άλλες χώρες. Ως μία από τις αιτίες της μεταρρύθμισης προβλήθηκε η απουσία νομικής βάσης για την έκδοση ενός πολίτη του Χονγκ Κονγκ που αντιμετώπιζε κατηγορίες για ανθρωποκτονία στην Ταϊβάν.

Το σχέδιο νόμου για την έκδοση επικρίθηκε με σφοδρότητα από τους νομικούς, την επιχειρηματική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών. Η κριτική εστιαζόταν κατά κύριο λόγο στο ότι το αρχικό σχέδιο περιλάμβανε ένα ευρύ φάσμα αδικημάτων, στο ότι δεν προβλεπόταν επαρκής εξέταση των προτεινόμενων υποθέσεων έκδοσης, και στο γεγονός ότι το νομικό σύστημα της ηπειρωτικής Κίνας δεν εγγυόταν επαρκή προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τήρηση της δέουσας διαδικασίας. Ως απάντηση, η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ προχώρησε σε αναθεώρηση της πρότασης, περιορίζοντας τον κατάλογο των αδικημάτων που επισύρουν έκδοση από 46 σε 37 και αποσαφηνίζοντας ότι τα αδικήματα που επισύρουν έκδοση πρέπει να τιμωρούνται με ποινή τουλάχιστον τριετούς φυλάκισης. Η λαϊκή αντίδραση στην πρόταση εντάθηκε, με ογκώδη συλλαλητήρια και έντονες συζητήσεις στο Νομοθετικό Συμβούλιο.

Καθώς η αντιπαράθεση κλιμακωνόταν, η κυβέρνηση περιόρισε τη διαδικασία εξέτασης του σχεδίου νόμου στην επιτροπή του Νομοθετικού Συμβουλίου. Η ένταξη πρόσθετων διασφαλίσεων στο νομοσχέδιο δεν άμβλυne τις αντιδράσεις των πολιτών. Το Μέτωπο για τα Πολιτικά Ανθρώπινα Δικαιώματα (Civil Human Rights Front) υποστήριξε ότι στην πορεία κατά του νομοσχεδίου που πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουνίου συμμετείχαν ένα εκατομμύριο άνθρωποι. Η Ανώτατη Διοικητής Carrie Lam ανακοίνωσε αναβολή, όχι όμως και οριστική απόσυρση, του νομοσχεδίου για την έκδοση παραβατών στις 15 Ιουνίου. Μία ακόμη πορεία στις 16 Ιουνίου εικάζεται ότι προσέλκυσε δύο εκατομμύρια συμμετέχοντες - τον μεγαλύτερο αριθμό ατόμων σε ανάλογη συγκέντρωση στην ιστορία του Χονγκ Κονγκ. Και οι δύο πορείες είχαν ειρηνικό χαρακτήρα. Στη συνέχεια, στόχος των διαδηλωτών έγινε το κτίριο του Νομοθετικού Συμβουλίου και άλλα κυβερνητικά κτίρια. Διαδηλωτές λεηλάτησαν το κτίριο του Νομοθετικού Συμβουλίου την 1^η Ιουλίου, προκαλώντας σημαντικές ζημιές, που είχαν ως αποτέλεσμα το κλείσιμο του κτιρίου για τρεις μήνες. Οι βίαιες επιθέσεις σε επιβάτες από ομάδα μασκοφόρων σε σταθμό σιδηροδρόμου μαζικής μεταφοράς (MTR) στην Yuen Long προκάλεσαν δημόσια κατακραυγή. Η επίθεση σημειώθηκε μετά από πορεία κατά του σχεδίου νόμου για την έκδοση παραβατών και ήλθε μετά από προειδοποιήσεις ότι οι διαδηλωτές θα αντιμετώπιζαν αντίποινα εάν μετέβαιναν στη Yuen Long. Η αστυνομία επικρίθηκε σφοδρά για το γεγονός ότι δεν παρενέβη εγκαίρως με στόχο την αποσόβηση της βίας. Το περιστατικό βρίσκεται αυτή τη στιγμή υπό εξέταση στο IPCC.

Το νομοσχέδιο αποσύρθηκε πλήρως και επισήμως μόλις στις 23 Οκτωβρίου. Η μερική υποχώρηση τον Ιούνιο δεν ηρέμησε τα πνεύματα, και οι διαδηλωτές διατύπωσαν πλέον πέντε αιτήματα:

1. επίσημη απόσυρση του νομοσχεδίου·
2. σύσταση ανεξάρτητης επιτροπής έρευνας για την εξέταση θεμάτων όπως οι καταγγελίες για αστυνομική βία κατά τη διάρκεια των ταραχών·
3. κατάργηση της χρήσης της λέξης «εξέγερση» από τις αρχές για τον χαρακτηρισμό των διαδηλώσεων, καθώς το εν λόγω αδίκημα επισύρει βαριά ποινή φυλάκισης που μπορεί να φτάσει έως 10 έτη·
4. αμνηστία για τους συλληφθέντες· και
5. θέσπιση καθολικής ψηφοφορίας για την εκλογή του Ανώτατου Διοικητή και της Νομοθετικής Συνέλευσης, σύμφωνα με διατάξεις του θεμελιώδους νόμου.

Οι τακτικές του «ακέφαλου», αλλά καλά οργανωμένου κινήματος διαμαρτυρίας εξελίχθηκαν στη διάρκεια των διαδηλώσεων. Εκτός από τα τακτικά επιτρεπόμενα και μη επιτρεπόμενα συλλαλητήρια και πορείες, υπήρξαν επαναλαμβανόμενοι αποκλεισμοί του συστήματος μεταφορών του Χονγκ Κονγκ. Μαζικές καθιστικές διαμαρτυρίες και διαδηλώσεις στο διεθνές αεροδρόμιο κατά το διάστημα μεταξύ Ιουλίου και Σεπτεμβρίου προκάλεσαν σοβαρές δυσλειτουργίες στην παροχή υπηρεσιών και είχαν ως αποτέλεσμα την επιβολή περιορισμών στην είσοδο στους τερματικούς σταθμούς. Το σύστημα μέσω μαζικής μεταφοράς αποτέλεσε ιδιαιτέρως στόχο των διαδηλωτών οι οποίοι προκάλεσαν βανδαλισμούς και προβλήματα στη λειτουργία του καθώς θεωρούσαν ότι η εταιρεία που είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία του συστήματος έδρασε σε συνεννόηση με την κυβέρνηση με σκοπό την παρεμπόδιση των διαδηλώσεων, χρησιμοποιώντας μεθόδους όπως το κλείσιμο σταθμών στους τόπους διαμαρτυρίας. Εμπορικές αλυσίδες με ιδιοκτήτες ή διευθυντές που θεωρήθηκαν συμπαθούντες του καθεστώτος του Πεκίνου έγιναν επίσης στόχος βανδαλισμών.

Κάποιες από τις διαδηλώσεις σημαδεύτηκαν από συστηματικά και σοβαρά περιστατικά βίας, με ρίψη βομβών μολότοφ και εκσφενδόνιση άλλων αντικειμένων. Εκφράζονται ανησυχίες για ριζοσπαστικοποίηση μελών του κινήματος διαμαρτυρίας. Η αστυνομία κατέφυγε επανειλημμένα στη ρίψη δακρυγόνων και στη χρήση σφαιρών από καουτσούκ και πλαστικών σφαιρών, ενώ χρησιμοποιήθηκαν και πραγματικές σφαίρες. Στη διάρκεια του έτους ανακαλύφθηκαν διάφορες αυτοσχέδιες εκρηκτικές συσκευές. Τον Νοέμβριο, ένας διαδηλωτής υπέστη σοβαρό τραυματισμό όταν πυροβολήθηκε στο στομάχι από αστυνομικούς, ένας άλλος διαδηλωτής έχασε τη ζωή του πέφτοντας από πάρκινγκ και ένας άνδρας τραυματίστηκε σοβαρά όταν πυρπολήθηκε μετά από αντιπαράθεση με διαδηλωτές.

Υπήρξαν **πολυάριθμες καταγγελίες για υπέρβαση καθήκοντος και κακοποίηση από τις αρχές επιβολής του νόμου.** Ορισμένα περιστατικά κακοποίησης έχουν καταγραφεί σε κάμερα. Οι καταγγελίες εξετάζονται από το Ανεξάρτητο Συμβούλιο Καταγγελιών κατά της Αστυνομίας, στο οποίο ανατέθηκε η σύνταξη και δημοσίευση έκθεσης σχετικά με την αντιμετώπιση των διαδηλώσεων από τις αστυνομικές δυνάμεις έως τις αρχές του 2020. Πολλά μέλη του κινήματος διαμαρτυρίας δεν έχουν εμπιστοσύνη στο IPCC, το οποίο δέχθηκε πλήγμα στην αξιοπιστία του όταν οι πέντε διεθνείς εμπειρογνώμονες που είχαν διοριστεί από την κυβέρνηση τον Σεπτέμβριο 2019 για να συνδράμουν στο έργο του διαχώρισαν τη θέση τους. Οι εμπειρογνώμονες υποστήριξαν δημοσίως ότι το IPCC δεν διέθετε επαρκείς ερευνητικές εξουσίες και δυνατότητες. Η δημοσίευση της προσωρινής έκθεσης του IPCC έχει καθυστερήσει εν αναμονή του αποτελέσματος δικαστικής επανεξέτασης η οποία θα εξακριβώσει κατά πόσο το IPCC διαθέτει τις απαιτούμενες εξουσίες για τη διενέργεια των ερευνών που σχετίζονται με την πολιτική αναταραχή.

Τον Νοέμβριο, **οι διαδηλωτές προχώρησαν στην κατάληψη πανεπιστημιούπολεων**. Το Κινεζικό Πανεπιστήμιο και το Πολυτεχνείο έγιναν θέατρο βίαιων συγκρούσεων με την αστυνομία και πολιορκούνταν επί ημέρες. Σημειώθηκαν πολλοί τραυματισμοί και έγινε μεγάλος αριθμός συλλήψεων. Εξέχουσες προσωπικότητες του δημόσιου βίου, συμπεριλαμβανομένων ατόμων με παραδοσιακά στενές σχέσεις με το Πεκίνο, ανέλαβαν πρωτοβουλίες διαμεσολάβησης μεταξύ της αστυνομίας και των διαδηλωτών, εξασφαλίζοντας ασφαλή διέλευση για ορισμένους διαδηλωτές. Εκφράστηκαν έντονες ανησυχίες σχετικά με τη σύλληψη και την κακομεταχείριση ιατρικού προσωπικού που παρείχε επείγουσα ιατρική περίθαλψη στο Πολυτεχνείο· επισημάνθηκε ότι το γεγονός αυτό απέτρεψε τραυματισμένους διαδηλωτές από την αναζήτηση ιατρικής βοήθειας και αποτελούσε παραβίαση των ανθρωπιστικών κανόνων. Λόγω των ζημιών στις εγκαταστάσεις και του ηλεκτρισμένου κλίματος, διακόπηκαν τα μαθήματα του εξαμήνου στα πανεπιστήμια και, ως παρεπόμενο, εφαρμόστηκε η διδασκαλία από απόσταση. Οι εκλογές για τα περιφερειακά συμβούλια τον Νοέμβριο σηματοδότησαν την απαρχή μιας πιο ήρεμης περιόδου τον Δεκέμβριο, με επιστροφή σε ειρηνικά κατά βάση, ογκώδη συλλαλητήρια και πορείες. Η αστυνομία φάνηκε πιο πρόθυμη να χορηγεί άδειες για συγκεντρώσεις, και για πρώτη φορά από τον Αύγουστο επιτράπηκε η διοργάνωση πορείας από το Μέτωπο για τα Πολιτικά Ανθρώπινα Δικαιώματα (CHRF). Το κίνημα διαμαρτυρίας εξακολουθεί να απολαμβάνει ευρεία στήριξη: η συμμετοχή στις επιτρεπόμενες πορείες παρέμεινε μαζική, με το CHRF να εκτιμά ότι 800 000 άτομα συμμετείχαν σε πορεία που πραγματοποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου για να τιμηθεί η ημέρα ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ.

Η **κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ αντέδρασε στις παρατεινόμενες αναταραχές μεταξύ άλλων προσφεύγοντας στις ευρύτατες έκτακτες εξουσίες** που είχαν θεσπιστεί κατά την αποικιοκρατία. Τον Οκτώβριο, η Ανώτατη Διοικητής επικαλέστηκε το διάταγμα περί κανονισμών έκτακτης ανάγκης του 1922 εν όψει της θέσπισης κανονισμού που θα έθετε εκτός νόμου τη χρήση καλυμμάτων προσώπου στις δημόσιες συγκεντρώσεις από τις 5 Οκτωβρίου («Κανονισμός για την απαγόρευση της κάλυψης του προσώπου»). Ήταν η πρώτη φορά που υπήρξε επίκληση των εν λόγω εξουσιών μετά το 1967. Αν και η κίνηση αυτή κέρδισε σημαντική υποστήριξη στους κόλπους της πολιτικής πτέρυγας που πρόσκειται στο καθεστώς, δέχθηκε επίσης σφοδρή κριτική για τον περιορισμό των προσωπικών ελευθεριών που συνεπάγεται, για τη δυσκολία εφαρμογής του μέτρου, και για την απουσία ελέγχου που απήλαυσαν οι νομοθέτες.

Μετά από προσφυγή, το ανώτατο δικαστήριο έκρινε στις 18 Νοεμβρίου ότι ο κανονισμός ήταν ασυμβίβαστος με τον θεμελιώδη νόμο και ότι οι περιορισμοί δικαιωμάτων που συνεπαγόταν η εφαρμογή του ήταν δυσανάλογοι προς τους θεμιτούς κυβερνητικούς σκοπούς. Αναμένεται απόφαση του Ανώτατου Εφετείου επί του θέματος.

Στις 26 Σεπτεμβρίου, η Carrie Lam κλήθηκε να απαντήσει σε σκληρές ερωτήσεις που της τέθηκαν από 150 μέλη του κοινού στη μοναδική έως σήμερα ευκαιρία για **δημόσιο διάλογο**. Συστήθηκε Γραφείο Διαλόγου για τον συντονισμό των πρωτοβουλιών διαλόγου υπαγόμενο στην Υπηρεσία Καινοτομίας και Συντονισμού Πολιτικής της διοίκησης. Διεθνείς εταίροι, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, ενθάρρυναν τις προσπάθειες εντατικοποίησης του διαλόγου με στόχο την αποκλιμάκωση της κατάστασης. Η κοινωνία των πολιτών επιδίωξε επίσης την προαγωγή του διαλόγου.

Στις 21 Νοεμβρίου, το Κογκρέσο των ΗΠΑ ψήφισε τον **νόμο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στο Χονγκ Κονγκ** (Hong Kong Human Rights and Democracy Act) και τον νόμο για την προστασία του Χονγκ Κονγκ (Protect Hong Kong Act). Η Κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και η διοίκηση του Χονγκ Κονγκ επέκριναν με δριμύτητα αυτή την κίνηση. Ωστόσο, το κίνημα διαμαρτυρίας την υποδέχθηκε θετικά. Ο νόμος προβλέπει τακτική αξιολόγηση του βαθμού διατήρησης της αυτονομίας του Χονγκ Κονγκ, σε

σύνδεση με το ειδικό εμπορικό καθεστώς που έχει χορηγηθεί στο Χονγκ Κονγκ από τις ΗΠΑ, και αποτελεί βάση για πιθανές κυρώσεις κατά προσώπων που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο νόμος για την προστασία του Χονγκ Κονγκ απαγορεύει την εξαγωγή ορισμένων ειδών εξοπλισμού επιβολής του νόμου στο Χονγκ Κονγκ.

Οι εκλογές για τα περιφερειακά συμβούλια πραγματοποιήθηκαν στις 24 Νοεμβρίου, παρά τους φόβους ορισμένων κινηματιών για αναβολή της εκλογικής διαδικασίας λόγω των ταραχών. Η προεκλογική περίοδος αμαυρώθηκε από περιστατικά βίας, όπως επιθέσεις σε υποψηφίους και βανδαλισμοί σε κομματικά γραφεία. Οι ίδιες οι εκλογές, ωστόσο, πραγματοποιήθηκαν σε ήρεμο κλίμα με πρωτοφανές ποσοστό συμμετοχής των πολιτών που έφτασε το 71,2 %. Οι εκπρόσωποι των φιλοδημοκρατικών κομμάτων εξασφάλισαν 395 από τις 452 έδρες και τον έλεγχο των 17 από τα 18 συμβούλια. Τα περιφερειακά συμβούλια έχουν περιορισμένες μόνο συμβουλευτικές αρμοδιότητες και εξουσίες σε επίπεδο πολιτικών, και εποπτεύουν σημαντικά κονδύλια. Ωστόσο, οι περιφερειακοί σύμβουλοι ορίζουν 117 από τις 1200 έδρες της εκλογικής επιτροπής που επιλέγει τον Ανώτατο Διοικητή, και η φιλοδημοκρατική πτέρυγα εμφανίζεται πλέον ενισχυμένη εν όψει του επόμενου προγραμματισμένου διορισμού Ανώτατου Διοικητή το 2022.

Η παρατεινόμενη αναταραχή και η αντίδραση της κυβέρνησης είχαν ως αποτέλεσμα να μειωθεί η υποστήριξη των πολιτών προς τη διοίκηση. Τα αποτελέσματα έρευνας κοινής γνώμης που δόθηκε στη δημοσιότητα τον Οκτώβριο αποκάλυψαν ότι το ποσοστό θετικών γνώμων για την Ανώτατη Διοικητή είχε πέσει στο ιστορικά χαμηλό ποσοστό του 20,2 %. Άλλες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν προς το τέλος του έτους κατέδειξαν το πλήγμα που προκάλεσαν οι διαδηλώσεις στην εμπιστοσύνη προς τις δημόσιες αρχές.

Η ΕΕ εξέδωσε και προέβη σε σειρά δηλώσεων με αντικείμενο τις εξελίξεις στο Χονγκ Κονγκ στη διάρκεια του έτους. Η Ύπατη Εκπρόσωπος της ΕΕ για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΥΕ/Αντιπρόεδρος) εξέδωσε δηλώσεις εξ ονόματος της ΕΕ στις 18 Νοεμβρίου, στις 2 Οκτωβρίου και στις 17 Αυγούστου. Εκδόθηκε επίσης κοινή δήλωση με τον Υπουργό Εξωτερικών του Καναδά στις 17 Αυγούστου. Ο εκπρόσωπος της Ύπατης Εκπροσώπου προέβη σε δηλώσεις στις 13 Αυγούστου, την 1η Ιουλίου και στις 12 Ιουνίου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πραγματοποίησε κατεπείγουσα συζήτηση με θέμα την κατάσταση στο Χονγκ Κονγκ στις 18 Ιουλίου και εξέδωσε σχετικό ψήφισμα. Αναφορά στην κατάσταση στο Χονγκ Κονγκ έγινε σε δηλώσεις της ΕΕ προς την Τρίτη Επιτροπή της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ και προς το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ.

Δικαιώματα, ελευθερίες και ισότητα ευκαιριών

Η υιοθέτηση απόψεων υπέρ της αυτοδιαχείρισης ή της ανεξαρτησίας συνέχισε να προκαλεί αποκλεισμούς από την εκλογική διαδικασία. Ο Joshua Wong, Γενικός Γραμματέας του κόμματος Demosistō, αποκλείστηκε από τη συμμετοχή στις εκλογές για τα περιφερειακά συμβούλια στις 24 Νοεμβρίου. Ήταν ο μόνος από τους 1098 υποψήφιους συμβούλους που αποκλείστηκε. Σε τρεις επιστολές προς τις αρχές, και απαντώντας στα ερωτήματα του υπευθύνου διοργάνωσης των εκλογών, ο Joshua Wong πήρε αποστάσεις από παλαιότερες δηλώσεις του υπέρ της ανεξαρτησίας. Ο υπεύθυνος διοργάνωσης των εκλογών υποστήριξε στην αιτιολόγηση του αποκλεισμού ότι η μεταστροφή του Wong και του κόμματος Demosistō όσον αφορά την ανεξαρτησία δεν ήταν αληθινή.

Τον Σεπτέμβριο 2019, το Ανώτατο Δικαστήριο εξέτασε τον αποκλεισμό της υποψηφιότητας της Agnes Chow σε αναπληρωματικές εκλογές για το Νομοθετικό Συμβούλιο το 2018 με το αιτιολογικό των δεσμών της με το Demosistō και την προσχώρηση στις απόψεις του περί αυτοδιαχείρισης. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάνθηκε υπέρ της ένστασης της κ. Chow για

διαδικαστικούς λόγους με το σκεπτικό ότι δεν της δόθηκε επαρκής δυνατότητα να απαντήσει στις κατηγορίες ότι δεν θα εφάρμοζε τον θεμελιώδη νόμο. Ο δικαστής έκρινε ότι υπήρξε «παραβίαση της αρχής της φυσικής δικαιοσύνης ή του δίκαιου χαρακτήρα των διαδικασιών». Ωστόσο, στην απόφασή του περιλαμβανόταν η αναφορά ότι η υποστήριξη της αυτοδιαχείρισης ή της ανεξαρτησίας δεν ήταν συμβατή με τον θεμελιώδη νόμο.

Τα **μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ)** του Χονγκ Κονγκ, συμπεριλαμβανομένων των διαδικτυακών μέσων, συνεχίζουν να χαρακτηρίζονται από πολυμορφία και να απολαμβάνουν υψηλό επίπεδο ελευθερίας. Ωστόσο, εκφράζονται προβληματισμοί για πολιτικές παρεμβάσεις σε τμήματα των ΜΜΕ και για φαινόμενα αυτολογοκρισίας. Έχουν επίσης διατυπωθεί ανησυχίες σχετικά με την εικαζόμενη στοχοποίηση δημοσιογράφων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης βίας από την αστυνομία στη διάρκεια των διαδηλώσεων, και την παρεμπόδιση του δημοσιογραφικού έργου στη διάρκεια των ταραχών. Η Λέσχη Ανταποκριτών Ξένου Τύπου και η Ένωση Δημοσιογράφων του Χονγκ Κονγκ συγκαταλέγονται στους φορείς που εξέδωσαν σχετικές δηλώσεις¹. Το Χονγκ Κονγκ κατατάχθηκε στην 73η θέση στον παγκόσμιο δείκτη ελευθερίας του Τύπου που καταρτίζεται από την οργάνωση «Ρεπόρτερ χωρίς σύνορα» (RSF).

Η **ελευθερία του συνέρχεσθαι** έγινε σε γενικές γραμμές σεβαστή στη διάρκεια μιας δύσκολης χρονιάς για τη δημόσια τάξη, με τις αρχές να χορηγούν άδεια για πολλά λαϊκά συλλαλητήρια και πορείες. Καθώς κλιμακωνόταν η βία, παρατηρήθηκαν αυξημένες περιπτώσεις μη χορήγησης άδειας σε συναθροίσεις αυτού του είδους για λόγους ασφαλείας. Μία από τις επιπτώσεις ήταν η ενίσχυση της τάσης για μη επιτρεπόμενες συναθροίσεις, με τον παρεπόμενο κίνδυνο σύγκρουσης ανάμεσα στους διαδηλωτές και στην αστυνομία.

Δικαιώματα των ατόμων ΛΟΑΔΜ. Ο νέος πρόεδρος της Επιτροπής Ίσων Ευκαιριών Ricky Chu Man-kin, δήλωσε ότι θα καταβληθεί προσπάθεια για προώθηση μέτρων κατά των διακρίσεων με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων ΛΟΑΔΜ. Επί του παρόντος, η νομοθεσία περί ισότητας περιλαμβάνει μόνο το φύλο, την αναπηρία, τη φυλή και την οικογενειακή κατάσταση. Προσφυγές ακτιβιστών ΛΟΑΔΜ ενώπιον των δικαστηρίων συνέβαλαν ως ένα βαθμό στη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας. Το Γραφείο της ΕΕ συμμετείχε μαζί με άλλες αποστολές στην ετήσια παρέλαση των ΛΟΑΔΜ.

Το Χονγκ Κονγκ συνέχισε τις προσπάθειες για καταπολέμηση της **εμπορίας ανθρώπων**, και συνέταξε σχέδιο δράσης για τον σκοπό αυτό. Παρέχονται πρόσθετοι πόροι για λήψη μέτρων όπως η διενέργεια ελέγχων για πιθανά θύματα. Η επίκληση ενός πλέγματος νομοθετικών διατάξεων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, αντί για τη θέσπιση μιας ενιαίας πράξης, έχει επικριθεί ως αδυναμία της στρατηγικής που ακολουθείται από το Χονγκ Κονγκ. Η στενή συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και του Χονγκ Κονγκ στον τομέα αυτό συνεχίστηκε. Το πρόβλημα της εμπορίας ανθρώπων συζητήθηκε στην ετήσια συνάντηση διαρθρωμένου διαλόγου μεταξύ ΕΕ και Χονγκ Κονγκ τον Νοέμβριο. Το τέταρτο ετήσιο εργαστήριο ΕΕ-Χονγκ Κονγκ για την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, με τη χρηματοδότηση του προγράμματος ΤΑΙΕΧ της ΕΕ, πραγματοποιήθηκε στις 12 – 13 Δεκεμβρίου. Εξέτασε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, όπως η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα, και η εμπορία παιδιών.

¹ Αμφότερες εξέδωσαν επί τούτου δηλώσεις σχετικά με τη χρήσης βίας, οι οποίες διατίθενται όλες στην ακόλουθη διεύθυνση: https://www.fcchk.org/fcc-statements/?wpv_aux_current_post_id=1532&wpv_view_count=861-TCPID1532&wpv_paged=2

Εξακολουθούν να υπάρχουν αδυναμίες όσον αφορά τη διασφάλιση αποτελεσματικής νομικής προστασίας για τους **αλλοδαπούς οικιακούς βοηθούς**. Ο θεσμοθετημένος κατώτατος μισθός δεν ισχύει για τους συγκεκριμένους εργαζομένους, που είναι υποχρεωμένοι να συγκατοικούν με τους εργοδότες τους και πρέπει να βρουν νέα απασχόληση εντός δύο εβδομάδων σε περίπτωση απώλειας της εργασίας τους, διαφορετικά κινδυνεύουν να απελαθούν. Η κυβέρνηση προχώρησε στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών, όπως η δημιουργία αποκλειστικής τηλεφωνικής γραμμής για αλλοδαπούς οικιακούς βοηθούς που αναζητούν συμβουλές και συνδρομή. Καθιερώθηκαν επίσης ενισχυμένοι έλεγχοι σε εργαζομένους αυτής της κατηγορίας για τον εντοπισμό περιπτώσεων εμπορίας ανθρώπων και αναγκαστικής εργασίας. Το Γραφείο της ΕΕ διοργάνωσε προβολή ταινίας και ανοικτή συζήτηση με θέμα τα δικαιώματα των αλλοδαπών οικιακών βοηθών στο Κινεζικό Πανεπιστήμιο στις 15 Σεπτεμβρίου.

Η φτώχεια και η ανισότητα εξακολουθούν να αποτελούν πραγματικό πρόβλημα, με περίπου 20 % του πληθυσμού να ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Λίγοι είναι εκείνοι που μπορούν να αγοράσουν κατοικία στην πιο ακριβή αγορά ακινήτων του κόσμου και σχεδόν το 45 % του πληθυσμού διαμένουν σε ενοικιαζόμενες κοινωνικές κατοικίες. Η Ανώτατη Διοικητής ανακοίνωσε σειρά μέτρων για την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών αιτημάτων στο πολιτικό της διάγγελμα στις 16 Οκτωβρίου.

Το σύστημα **καταπολέμησης της διαφθοράς** παραμένει ισχυρό και ανθεκτικό. Το Χονγκ Κονγκ έχει να επιδείξει πολύ υψηλά επίπεδα διαφάνειας και μέτρα καταπολέμησης της διαφθοράς. Οι αρχές, καθώς και προσωπικότητες του πολιτικού και επιχειρηματικού κόσμου, αναγνωρίζουν ότι η διαφάνεια είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ισχυρής θέσης του Χονγκ Κονγκ ως διεθνούς επιχειρηματικού κέντρου.

Οικονομικές εξελίξεις

Η κατάσταση της οικονομίας του Χονγκ Κονγκ παρουσίασε σημαντική επιδείνωση το 2019 με συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 1,2 %. Κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους συνεχίστηκε η επιβράδυνση της οικονομίας που είχε ξεκινήσει από το 2018, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα αύξηση του ΑΕΠ κατά μόλις 0,6 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Η εξάρτηση του Χονγκ Κονγκ από τις συναλλαγές και τον διεθνή χρηματοπιστωτικό τομέα και ο ρόλος του ως γέφυρας συναλλαγών, επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και χρηματοπιστωτικών πράξεων ανάμεσα στην Κίνα και τον υπόλοιπο κόσμο το καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτο τόσο στους εξωτερικούς κλυδωνισμούς όσο και στις εξελίξεις στην ηπειρωτική χώρα. Με την έναρξη των αναταραχών τον Ιούνιο, η οικονομία του Χονγκ Κονγκ πέρασε σε ύφεση και το ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά -2,8 % στο δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Στο τέλος του 2019, το Χονγκ Κονγκ κατέγραψε **για πρώτη φορά τα τελευταία 15 χρόνια δημοσιονομικό έλλειμμα**, λόγω της πτώσης στις πωλήσεις γης και των μειωμένων φορολογικών εσόδων σε συνδυασμό με την αύξηση των δαπανών. Τον Σεπτέμβριο, ο οίκος αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας Fitch Ratings υποβάθμισε το αξιόχρεο του Χονγκ Κονγκ σε AA (από AA+), με αρνητική προοπτική, και η Moody's αναθεώρησε επίσης σε αρνητική την προοπτική του Χονγκ Κονγκ. Ωστόσο, ακόμη και μετά την υποβάθμιση, η ΕΔΠ εξακολουθεί να διατηρεί σταθερά ικανοποιητική διαβάθμιση επένδυσης και το Χονγκ Κονγκ διαθέτει μεγάλα δημοσιονομικά διαθέσιμα που ανέρχονται περίπου στο 40 % του ΑΕΠ.

Το **εξωτερικό εμπόριο** του Χονγκ Κονγκ δέχθηκε πλήγμα λόγω του δυσχερούς εξωτερικού περιβάλλοντος. Οι εξαγωγές και οι εισαγωγές εμπορευμάτων σημείωσαν πτώση κατά 4,1 % και 6,5 % αντίστοιχα στη διάρκεια του έτους. Αυτό, με τη σειρά του, προκάλεσε αλυσιδωτές

αντιδράσεις στους κλάδους υπηρεσιών που σχετίζονται με το εμπόριο, οι οποίες αντιπροσωπεύουν περίπου το 20 % της απασχόλησης και του ΑΕΠ του Χονγκ Κονγκ. Επιπροσθέτως, **το λιανικό εμπόριο κατέγραψε δραματική πτώση** κατά το δεύτερο ήμισυ του έτους λόγω των αναταραχών και συρρικνώθηκε κατά 11,1 % για το σύνολο του έτους. Το εξωτερικό εμπόριο, το λιανικό εμπόριο και η αύξηση του ΑΕΠ παρουσίαζαν ήδη σημάδια κάμψης από το 2018, γεγονός που υποδεικνύει ότι η οικονομία είχε αρχίσει να χάνει τη δυναμική της πολύ πριν από την έναρξη των ταραχών τον Ιούνιο.

Μία από τις πιο ορατές συνέπειες της αναταραχής υπήρξε **η μείωση του αριθμού των τουριστών**. Μετά τον Ιούνιο, οι αφίξεις τουριστών μειώθηκαν κατά 39 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Παραδοσιακά, περίπου το 80 % των τουριστών προέρχονται από την ηπειρωτική Κίνα και εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύουν χονδρικά το 40 % των συνολικών λιανικών πωλήσεων στην πόλη, ιδίως στον τομέα των ειδών πολυτελείας. Εκτός από τις λιανικές πωλήσεις, η πτώση στις αφίξεις τουριστών έπληξε επίσης ιδιαίτερα τους τομείς της φιλοξενίας, της εστίασης και των μεταφορών.

Παρά την καθοδική πορεία, η **ανεργία** δεν αυξήθηκε παρά ελάχιστα – από 2,8 % στο τέταρτο τρίμηνο του 2018 σε 3,3 % στο τέταρτο τρίμηνο του 2019. Ωστόσο, η πίεση στην αγορά εργασίας μπορεί να αυξηθεί αν η οικονομία δεν ανακάμψει. Ο πληθωρισμός παρέμεινε υπό έλεγχο, με τον υποκείμενο πληθωρισμό των τιμών καταναλωτή να ανέρχεται στο 3 % για το 2019.

Οι τιμές των **ακινήτων** κατέγραψαν πτώση κατά 4,5 % μεταξύ Μαΐου και Δεκεμβρίου, αλλά, χάρη στην πολύ θετική πορεία κατά τους πρώτους μήνες του έτους, σημείωσαν συνολική ετήσια άνοδο της τάξης του 5,4 %. Το Χονγκ Κονγκ παραμένει ένα από τα λιγότερο προσιτά από άποψη τιμών αστικά κέντρα για τους αγοραστές κατοικίας παγκοσμίως. Ο μέσος χρόνος αναμονής για στέγαση σε κοινωνικές κατοικίες έχει επιμηκυνθεί στα 5,4 έτη.

Παρόλο που ο χρηματοοικονομικός τομέας επέδειξε μεγαλύτερη ανθεκτικότητα από την υπόλοιπη οικονομία, δεδομένης της μεγάλης έκθεσής του στην Κίνα και την ευρύτερη περιφέρεια και το σχετικά μικρό μερίδιο των τοπικών συναλλαγών, δεν απέφυγε εντελώς τις επιπτώσεις της επιβράδυνσης. Ο αριθμός των αρχικών δημόσιων προσφορών (IPO) μειώθηκε κατά το τρίτο τρίμηνο αλλά ανέκαμψε μετά τον Σεπτέμβριο – συμπεριλαμβανομένης της πολυδιαφημισμένης δευτερογενούς εισαγωγής της Alibaba. Το Χονγκ Κονγκ μπόρεσε ακόμη και να διατηρήσει τη θέση του ως το σημαντικότερο κέντρο IPO παγκοσμίως για το 2019. Ωστόσο, ο καθημερινός κύκλος εργασιών στην αγορά σημείωσε πτώση κατά 18,9 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και ο δείκτης Hang Seng υπολειπόταν των άλλων σημαντικών δεικτών. Οι τάσεις στο χρηματιστήριο επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό από τις εξελίξεις στην ηπειρωτική Κίνα και από τη συνεχή ένταση στις εμπορικές σχέσεις ΗΠΑ-Κίνας. Ο τραπεζικός τομέας, πάντως, παρέμεινε ισχυρός, με τα επίπεδα κεφαλαιοποίησης και ρευστότητας των τραπεζών πάνω από τα διεθνή επίπεδα. Το Χονγκ Κονγκ κατέχει επίσης μεγάλα συναλλαγματικά διαθέσιμα για την στήριξη της επιτροπής συναλλάγματος δολαρίου του Χονγκ Κονγκ, οπότε απέφυγε σε μεγάλο βαθμό τις εκροές κεφαλαίων λόγω πανικού.

Το Χονγκ Κονγκ συνέχισε να προβάλλεται ως κόμβος **πράσινων χρηματοδοτήσεων** στην περιοχή, βασιζόμενο στον κλάδο των υπηρεσιών διαχείρισης ενεργητικού του και στην υποστηρικτική πολιτική της κυβέρνησης για τις πράσινες χρηματοδοτήσεις. Τον Μάιο 2019 άντλησε 1 δισ. USD μέσω του πρώτου πράσινου κρατικού ομολόγου σε δολάρια ΗΠΑ. Το 2019, οι αρχές του Χονγκ Κονγκ εστίασαν επίσης στην ανάπτυξη των υποδομών της αγοράς (δηλαδή στη δημιουργία ικανοτήτων για πράσινες χρηματοδοτήσεις στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα).

Το 2019 εφαρμόστηκε **μεταρρύθμιση του συστήματος ελέγχων**, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τον μετασχηματισμό του Συμβουλίου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

(Financial Reporting Council - FRC) σε ανεξάρτητη εποπτική αρχή που καθορίζει τους κανόνες για τους ελεγκτές και προωθεί τη μετάβαση από την αυτορρύθμιση στην ανεξάρτητη εποπτεία, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Τον Νοέμβριο 2019, το SFC υιοθέτησε μια νέα ρυθμιστική προσέγγιση όσον αφορά τις **πλατφόρμες συναλλαγών εικονικών στοιχείων ενεργητικού**, θεσπίζοντας κανόνες για τη λειτουργία τους σε προαιρετική βάση. Μόνο οι φορείς διαχείρισης που πληρούν αυστηρά κανονιστικά πρότυπα μπορούν να αδειοδοτούνται. Αναπτύχθηκε περαιτέρω το **σύστημα ταχύτερων πληρωμών** (Faster Payment System - FPS), με διασύνδεση των ηλεκτρονικών πορτοφολιών των διαφόρων τραπεζών, μεταξύ άλλων για πληρωμές σε ρενμινμπί (RMB). Παρ' όλο που οι υπηρεσίες ηλεκτρονικού πορτοφολιού προσφέρονται και στην ηπειρωτική Κίνα, δεν υπάρχει ακόμη δυνατότητα διασύνδεσης.

Όσον αφορά τη **στήριξη της οικονομίας από την κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ**, η Νομισματική Αρχή του Χονγκ Κονγκ (HKMA) μπόρεσε να ακολουθήσει την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ και μείωσε επανειλημμένα τα επιτόκιά της στη διάρκεια του έτους. Το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας μειώθηκε επίσης τον Οκτώβριο, από 2,5 % σε 2 %, με στόχο την υποστήριξη του τραπεζικού δανεισμού. Στο δημοσιονομικό μέτωπο, η κυβέρνηση έθεσε σε εφαρμογή δέσμες μέτρων αρωγής ύψους 30 δις. δολαρίων Χονγκ Κονγκ (HKD) (3,5 δις. EUR). Αυτό αποσκοπούσε κατά κύριο λόγο στην ελάφρυνση της οικονομικής επιβάρυνσης των νοικοκυριών, στην ενίσχυση των ΜΜΕ, και στη στήριξη του κλάδου των μεταφορών και του τουρισμού. Παρατηρητές διατύπωσαν επικρίσεις για την πολύ περιορισμένη χρηματοδότηση των μέτρων, το ύψος της οποίας αντιπροσώπευε μόλις 1 % του ΑΕΠ. Αξίζει να εδώ να σημειωθεί ότι τον Νοέμβριο, το ΔΝΤ συνέστησε αύξηση των δημόσιων δαπανών, με στόχο τη στήριξη της οικονομίας και την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων (έλλειψη στέγης, εισοδηματικές ανισότητες, κλπ.).

Τον Οκτώβριο η Ανώτατη Διοικητής, στο **πολιτικό της διάγγελμα για το 2019**, έδωσε έμφαση στους τομείς της στέγης και της πρόνοιας. Όσον αφορά την πρόνοια, ανακυκλώνονται δέσμες μέτρων αρωγής που είχαν ανακοινωθεί στο παρελθόν, ενώ προστίθεται και ένα συνονθύλευμα νέων μέτρων. Όσον αφορά τη στέγη, η πιο εντυπωσιακή πρόταση ήταν να χρησιμοποιηθεί το διάταγμα περί ανάκτησης γαιών για την επιστροφή εκτάσεων οι οποίες έχουν παραχωρηθεί σε αναπτυξιακούς φορείς με σκοπό την ανέγερση κατοικιών υψηλής πυκνότητας, χωρίς ωστόσο να έχουν ακόμη εκπονηθεί αναπτυξιακά σχέδια, και να αξιοποιηθούν οι εν λόγω εκτάσεις για την ανέγερση κοινωνικών κατοικιών.

Σε όλη τη διάρκεια του 2019, οι **ευρωπαϊκές επιχειρήσεις** τήρησαν εν πολλοίς στάση αναμονής. Οι εν λόγω εταιρείες που χρησιμοποιούν το Χονγκ Κονγκ ως περιφερειακό κόμβο για την ευρύτερη περιφέρεια Ασίας-Ειρηνικού υπέστησαν πλήγμα κυρίως λόγω του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ-Κίνας και της συρρίκνωσης του παγκόσμιου εμπορίου. Για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα των τοπικών πωλήσεων, οι ταραχές προκάλεσαν τεράστια προβλήματα, ιδίως στον τομέα του λιανικού εμπορίου (κατά κύριο λόγο ειδών πολυτελείας), στη φιλοξενία και στην εστίαση. Οι εν λόγω τομείς κατέγραψαν σημαντική πτώση στις πωλήσεις, και βασική αιτία για αυτό ήταν η πολύ μεγάλη μείωση του αριθμού των επισκεπτών και της ιδιωτικής κατανάλωσης. Ορισμένες επιχειρήσεις αποφάσισαν να περικόψουν τις δραστηριότητές τους. Αν δεν βελτιωθεί η κατάσταση, οι εταιρείες μπορεί να υποχρεωθούν να εξετάσουν περαιτέρω μέτρα.

Το αποσυρθέν πλέον σχέδιο νόμου για την έκδοση παραβατών και η διαδικασία έγκρισής του προκάλεσαν μεγάλο προβληματισμό στην ευρωπαϊκή επιχειρηματική κοινότητα. Παρακολουθώντας την κλιμάκωση των ταραχών, οι ευρωπαϊκές εταιρείες καταδίκασαν απερίφραστα τη βία, εκφράζοντας παράλληλα σοβαρή ανησυχία για το πολιτικό αδιέξοδο και για τις επιπτώσεις στο επιχειρηματικό κλίμα στο Χονγκ Κονγκ.

Οι αυξανόμενες πολιτικές πιέσεις και παρεμβάσεις στην άσκηση της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτέλεσαν καινοφανή δεδομένα για το Χονγκ Κονγκ το 2019, και δημιούργησαν ανησυχία στην επιχειρηματική κοινότητα εν γένει. Η επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα του Χονγκ Κονγκ, ο ρόλος του ως βασικού υπερράκιου χρηματοοικονομικού κέντρου της ηπειρωτικής Κίνας, το υψηλό επίπεδο αυτονομίας, η ανεξάρτητη δικαιοσύνη του και ο εν γένει σεβασμός του κράτους δικαίου θεωρούνται βασικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Η διάβρωση οποιουδήποτε από τα ανωτέρω χαρακτηριστικά θα αποδυνάμωνε την ελκυστικότητα του Χονγκ Κονγκ ως διεθνούς επιχειρηματικού κόμβου.

Εμπορική πολιτική και άλλες πολιτικές

Τον Μάρτιο, το Χονγκ Κονγκ υπέγραψε **συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών** (ΣΕΣ) με την Αυστραλία. Η ΣΕΣ με τις χώρες ASEAN (που υπογράφηκε το 2017) τέθηκε σε ισχύ για το Λάος, τη Μιανμάρ, τη Σιγκαπούρη, την Ταϊλάνδη, το Βιετνάμ και τη Μαλαισία το 2019. Το Χονγκ Κονγκ γνωστοποίησε επίσης την πρόθεσή του να προσχωρήσει στην Περιφερειακή Ολοκληρωμένη Οικονομική Εταιρική Σχέση και να διαπραγματευθεί και άλλες ΣΕΣ, κυρίως με την Ταϊλάνδη, αλλά και με το Ηνωμένο Βασίλειο μετά την αποχώρησή του από την ΕΕ. Το 2019 δεν συνομολογήθηκαν νέες συμφωνίες προώθησης και προστασίας των επενδύσεων, ωστόσο συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις με τη Ρωσία, το Ιράν και την Τουρκία.

Η ενθάρρυνση της **έρευνας και καινοτομίας** παραμένει προτεραιότητα για την κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ: το πολιτικό διάγγελμα της Ανωτάτης Διοικητού προανήγγειλε την αναθεώρηση μιας σειράς προγραμμάτων στήριξης της καινοτομίας και της τεχνολογίας. Με στόχο τη στήριξη της καινοτομίας, το Χονγκ Κονγκ θέσπισε επίσης σύστημα πρώτης χορήγησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (original grant patent - OGP). Ενθαρρύνεται επίσης η καινοτομία στον τομέα των χρηματοδοτήσεων, με στόχο την ανάδειξη του Χονγκ Κονγκ σε ηγετική δύναμη στην τεχνολογία παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (της λεγόμενης «fintech») και στον τομέα των πράσινων χρηματοδοτήσεων: το 2019 χορηγήθηκαν οι πρώτες οκτώ άδειες εικονικής τραπεζικής και πραγματοποιήθηκε η πρώτη έκδοση κρατικών πράσινων ομολόγων αξίας 1 δισ. USD².

Η **προστασία του περιβάλλοντος και η απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές** συνέχισαν να αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες για το Χονγκ Κονγκ το 2019. Στον τομέα των αποβλήτων, η κυβέρνηση έλαβε μέτρα για τον περιορισμό της χρήσης πλαστικών καλαμακίων και συσκευασιών τροφίμων από φελιζόλ (polyfoam) στους χώρους που εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο δημόσιους υπαλλήλους. Ωστόσο, εκκρεμεί ακόμη το πολυσυζητημένο σύστημα χρέωσης αποβλήτων που υποβλήθηκε στο Νομοθετικό Συμβούλιο τον Νοέμβριο 2018. Το μόνο αξιοσημείωτο σχέδιο για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου όγκου αποβλήτων που παράγεται στην πόλη είναι η κατασκευή μεγάλου αποτεφρωτή μετατροπής αποβλήτων σε ενέργεια. Απουσιάζουν σε μεγάλο βαθμό πολιτικές και μέσα για τη μείωση, την ανάκτηση και την ανακύκλωση αποβλήτων. Σημαντική πρόοδος όσον αφορά την ατμοσφαιρική ρύπανση σημειώθηκε με την έναρξη ισχύος τον Ιανουάριο 2019 κανονισμού βάσει του οποίου τα σκάφη που πλέουν σε ύδατα του Χονγκ Κονγκ υποχρεούνται να χρησιμοποιούν αποκλειστικά καύσιμα με περιορισμένη περιεκτικότητα σε θείο (έως 0,5 %). Το Χονγκ Κονγκ ανακοίνωσε επίσης δημόσια διαβούλευση με θέμα την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, με στόχο την εκπόνηση μακροπρόθεσμης στρατηγικής απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές για την επικράτεια της ΕΔΠ.

² Το Χονγκ Κονγκ έχει εκπονήσει πρόγραμμα πράσινων ομολόγων ύψους έως και 100 δισ. δολαρίων Χονγκ Κονγκ (11,5 δισ. EUR). Τον Μάιο, η Νομισματική Αρχή του Χονγκ Κονγκ (HKMA) ανακοίνωσε επίσης δέσμη μέτρων για τη στήριξη και την προώθηση της ανάπτυξης των πράσινων χρηματοδοτήσεων στο Χονγκ Κονγκ.

Σχέσεις Χονγκ Κονγκ και ηπειρωτικής Κίνας

Οι παρατεινόμενες διαδηλώσεις είχαν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στις σχέσεις του Χονγκ Κονγκ με την ηπειρωτική Κίνα. Η κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας τάχθηκε δημοσίως υπέρ της χρήσης βίας κατά των διαδηλωτών από τις αρχές. Επιπροσθέτως, υποστήριξε, με πολύ περιορισμένα αποδεικτικά στοιχεία, ότι οι διαδηλώσεις αποτελούν ένα μέσο πίεσης εκ μέρους εκείνων που επιδιώκουν την ανεξαρτησία του Χονγκ Κονγκ και ότι οι ξένες δυνάμεις ευθύνονται για την υποδαύλιση των ταραχών. Η Κίνα θεωρεί ότι η κύρια αιτία της λαϊκής δυσανεξίας είναι τα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα. Ο Πρόεδρος Xi Jinping αποκάλυψε τη βία «κατάφωρη αμφισβήτηση» της αρχής «μία χώρα, δύο συστήματα».

Εντείνονται διαρκώς οι φόβοι για διάβρωση του «υψηλού βαθμού αυτονομίας» του Χονγκ Κονγκ στο πλαίσιο της αρχής «μία χώρα, δύο συστήματα».

Τα μέσα αναφέρουν αύξηση του αριθμού στρατιωτών του Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού της Κίνας (PLA) που είναι εγκατεστημένοι στο Χονγκ Κονγκ. Ένα απόσπασμα ανδρών του PLA εξήλθαν από τους στρατώνες τους στο Kowloon τον Νοέμβριο και προχώρησαν στην απομάκρυνση οδοφραγμάτων και συντριμμιών που είχαν διασπαρεί στις οδικές αρτηρίες κατά τη διάρκεια των ταραχών. Βάσει του θεμελιώδους νόμου, η κυβέρνηση του Χονγκ Κονγκ δύναται να ζητήσει τη συνδρομή του PLA για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών ή για τη διατήρηση της δημόσιας τάξης. Ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση δεν υπήρξε σχετικό αίτημα.

Μετά την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου για την αντισυνταγματικότητα της απαγόρευσης χρήσης καλυμμάτων προσώπου, εκπρόσωπος της Επιτροπής Νομοθετικών Υποθέσεων της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας δήλωσε ότι μόνον η Μόνιμη Επιτροπή του Εθνικού Λαϊκού Κογκρέσου μπορεί να αποφασίζεται για το κατά πόσον οι νόμοι του Χονγκ Κονγκ συμμορφώνονται με τον θεμελιώδη νόμο. Σε ανακοίνωση του, ο Δικηγορικός Σύλλογος του Χονγκ Κονγκ υπογράμμισε ότι αυτή η θέση είναι «νομικά εσφαλμένη», ότι τα δικαστήρια του Χονγκ Κονγκ είχαν και κατά το παρελθόν απορρίψει αντισυνταγματικούς νόμους, καθώς και ότι ο ισχυρισμός ότι τα δικαστήρια του Χονγκ Κονγκ δεν μπορούν να διενεργήσουν έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων συνεπάγεται περιστολή της δικαστικής εξουσίας που κατείχαν ανέκαθεν τα εν λόγω δικαστήρια, και είναι ασύμβατος με τον θεμελιώδη νόμο.

Η πολιτική αναταραχή είχε ως αποτέλεσμα αύξηση της πίεσης, από αμφότερες τις πλευρές του πολιτικού φάσματος, στην επιχειρηματική κοινότητα του Χονγκ Κονγκ. Υπάλληλοι σε ορισμένες εταιρείες του Χονγκ Κονγκ τιμωρήθηκαν, μέχρι και με απόλυση, για τη συμμετοχή τους σε διαδηλώσεις και πορείες διαμαρτυρίας, καθώς και για σχόλιά τους υπέρ των διαδηλώσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι ίδιες οι εταιρείες βρέθηκαν επίσης στο μάτι του κυκλώνα, με αποτέλεσμα παραιτήσεις διευθυντικών στελεχών επιχειρήσεων που έλαβαν μεγάλη δημοσιότητα και δημόσια έκφραση συγγνώμης από επιχειρήσεις για τις πολιτικές απόψεις και τις πράξεις υπαλλήλων τους. Υπήρξε εκτεταμένη στοχοποίηση επιχειρήσεων που θεωρήθηκαν φιλικά προσκείμενες στην Κίνα από συμπαθούντες του κινήματος διαμαρτυρίας. Η στοχοποίηση αυτή εκδηλώθηκε ενίοτε ως μποϊκοτάζ, αλλά και με βιαιότητες, κυρίως βανδαλισμούς των εγκαταστάσεών τους.

Το 2019, το Χονγκ Κονγκ συνέχισε να αποτελεί **μείζονα εμπορικό κόμβο για την ηπειρωτική Κίνα**, και η Κίνα παρέμεινε μακράν ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος του Χονγκ Κονγκ. Το 55 % των εξαγωγών του Χονγκ Κονγκ είχαν προορισμό την ηπειρωτική Κίνα, ενώ το 47 % των εισαγωγών του Χονγκ Κονγκ προέρχονταν από την Κίνα. Αντιστρόφως, το Χονγκ Κονγκ ήταν ο πέμπτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Κίνας το

2018 (μετά τις ΗΠΑ, την ΕΕ, την Ιαπωνία και την Κορέα). Η ηπειρωτική Κίνα (και ιδίως η επαρχία Guangdong), παραμένει σημαντική βάση τελειοποίησης προς επανεισαγωγή για το Χονγκ Κονγκ.

Το Χονγκ Κονγκ συνέχισε επίσης να αποτελεί **το βασικό υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο και επενδυτικό κόμβο της Κίνας**. Αποτελεί τη μεγαλύτερη πηγή εισερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) της ηπειρωτικής χώρας, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 54 % επί του συνόλου (στο τέλος του 2018), και τον κορυφαίο προορισμό για τις εξερχόμενες ΑΞΕ, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 65 % επί του συνόλου. Αντιστρόφως, η ηπειρωτική Κίνα ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη πηγή εισερχόμενων ΑΞΕ για το Χονγκ Κονγκ (αντιπροσωπεύοντας το 25,5 % του συνολικού αποθέματος του Χονγκ Κονγκ στο τέλος του 2017)³. Στο Χονγκ Κονγκ υπάρχουν 1 241 εισηγμένες επιχειρήσεις της ηπειρωτικής Κίνας, οι οποίες αντιστοιχούν στο 51 % των 2 449 συνολικά εισηγμένων εταιρειών στο Χονγκ Κονγκ, και στο 73 % της συνολικής κεφαλαιοποίησης αγοράς (στα τέλη του 2019). Στο Χονγκ Κονγκ υπάρχουν 1 146 εισηγμένες επιχειρήσεις της ηπειρωτικής Κίνας, οι οποίες αντιστοιχούν στο 50 % των 2 315 εκεί εισηγμένων εταιρειών, και στο 68 % της συνολικής κεφαλαιοποίησης αγοράς (στα τέλη του 2018). Οι κεφαλαιαγορές του Χονγκ Κονγκ και της ηπειρωτικής Κίνας είναι συνδεδεμένες μέσω του **συστήματος Stock Connect** που συνδέει το χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ με τα χρηματιστήρια της Σανγκάης και της Shenzhen, και του συστήματος αμοιβαίας πρόσβασης στις αγορές **Bond Connect** για τις αγορές ομολόγων.

Στη διάρκεια του έτους, το Χονγκ Κονγκ και η ηπειρωτική Κίνα ανέπτυξαν περαιτέρω τη σχέση τους στο πλαίσιο της **ολοκληρωμένης συμφωνίας εταιρικής σχέσης Κίνας-Χονγκ Κονγκ (CEPA)**. Τον Νοέμβριο, υπέγραψαν τροποποίηση στο πλαίσιο της CEPA σε σχέση με τις εμπορικές συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών, με την οποία θεσπίζονται μέτρα περαιτέρω ελευθέρωσης σε τομείς όπως οι χρηματοπιστωτικές και οι νομικές υπηρεσίες, οι κατασκευές και οι υπηρεσίες μηχανικού, οι έλεγχοι και η πιστοποίηση, η ψυχαγωγία και οι τουριστικές υπηρεσίες. Η τροποποίηση πρόκειται να τεθεί σε εφαρμογή τον Ιούνιο 2020.

Το πολυαναμενόμενο **σχέδιο στρατηγικής για την ευρύτερη περιοχή του Κόλπου Guangdong-Χονγκ Κονγκ-Μακάο** δημοσιεύτηκε εν τέλει τον Φεβρουάριο 2019. Το Χονγκ Κονγκ προσδιορίστηκε ως μία από τις τέσσερις βασικές πόλεις της περιοχής (μαζί με τη Shenzhen, την Guangzhou και το Μακάο). Το Χονγκ Κονγκ ανέλαβε κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Κόλπου, ιδίως για τις επαγγελματικές υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών) και ως παγκόσμιος υπεράκτιος κόμβος του ρενμινμπί. Μετά τη δημοσίευση του σχεδίου στρατηγικής, ανακοινώθηκαν μέτρα όπως η ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και των τελωνείων, και η διευκόλυνση της διαμονής, των σπουδών και της εργασίας σε όλη την ευρύτερη περιοχή του Κόλπου για τους πολίτες του Χονγκ Κονγκ. Ωστόσο, λόγω της αναταραχής, υπάρχει εντεινόμενη ανησυχία στο Χονγκ Κονγκ για ενδεχόμενη υποβάθμιση του ρόλου του στην ευρύτερη περιοχή του Κόλπου προς όφελος των άλλων πόλεων που συμμετέχουν.

Οι διμερείς σχέσεις και η συνεργασία ΕΕ-Χονγκ Κονγκ το 2019

Η **13η συνάντηση διαρθρωμένου διαλόγου μεταξύ ΕΕ και Χονγκ Κονγκ** πραγματοποιήθηκε στο Χονγκ Κονγκ στις 28 Νοεμβρίου 2019. Ο διάλογος ήταν μια ευκαιρία να συζητηθεί η συνεργασία σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, όπως το διμερές εμπόριο, η

³ <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/factsheet/china.html>

μεταρρύθμιση του ΠΟΕ, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, οι επενδύσεις, οι προμήθειες, τα τελωνεία, η καινοτομία και τεχνολογία, και η εμπορία ανθρώπων.

Σύμφωνα με την έρευνα που διεξήχθη το 2019 από την κυβέρνηση της Ειδικής Διοικητικής Περιοχής (ΕΔΠ) του Χονγκ Κονγκ, περισσότερες από 2 300 εταιρείες της ΕΕ ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στο Χονγκ Κονγκ και περίπου οι μισές από αυτές έχουν εκεί την περιφερειακή έδρα τους ή διατηρούν περιφερειακά γραφεία. Οι επιχειρήσεις της ΕΕ δραστηριοποιούνται σε ευρύ φάσμα τομέων, κυρίως σε χρηματοπιστωτικές και επιχειρηματικές υπηρεσίες, εμπορικές συναλλαγές, υλικοτεχνική υποστήριξη, λιανικό εμπόριο, εστίαση και κατασκευές.

Το 2019, το Χονγκ Κονγκ ήταν ο 18ος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ στον τομέα των αγαθών και κατετάγη στην 9η θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της ΕΕ στην Ασία, με συνολικό όγκο συναλλαγών που ανήλθε σε 48 δισ. EUR (+3,4 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος). Οι εξαγωγές αγαθών της ΕΕ προς το Χονγκ Κονγκ ανήλθαν σε 36,7 δισ. EUR, ενώ οι εισαγωγές από το Χονγκ Κονγκ ανήλθαν σε 11,3 δισ. EUR, με αποτέλεσμα σημαντικό πλεόνασμα ύψους 25,4 δισ. EUR για την ΕΕ (το τέταρτο υψηλότερο πλεόνασμά της από διμερείς εμπορικές συναλλαγές). Η ΕΕ διατήρησε επίσης τη θέση της ως ο δεύτερος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Χονγκ-Κονγκ μετά την ηπειρωτική Κίνα. Η ΕΕ ήταν ο δεύτερος κατά σειρά προορισμός εξαγωγών και ο τρίτος μεγαλύτερος προμηθευτής εισαγωγών του Χονγκ Κονγκ κατά τη διάρκεια του έτους.

Το Χονγκ Κονγκ συνέχισε να αποτελεί σημαντικό κέντρο για το εμπόριο μεταξύ της ηπειρωτικής Κίνας και της ΕΕ. Το 2018, εισαγωγές αξίας άνω των 10 δισ. EUR της ηπειρωτικής Κίνας από την ΕΕ διακινήθηκαν μέσω του Χονγκ Κονγκ, ενώ οι επανεξαγωγές αγαθών με προέλευση από την ηπειρωτική Κίνα προς την ΕΕ μέσω του Χονγκ Κονγκ ανήλθαν συνολικά σε 35 δισ. EUR.

Το Χονγκ Κονγκ παρέμεινε ο πέμπτος σημαντικότερος **εμπορικός εταίρος της ΕΕ στον τομέα των υπηρεσιών** στην Ασία, μετά την Κίνα, τη Σιγκαπούρη, την Ιαπωνία και την Ινδία. Το 2018 (το πιο πρόσφατο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία), οι διμερείς εμπορικές συναλλαγές υπηρεσιών ανήλθαν σε 29,3 δισ. EUR (+8,7 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος). Οι εισαγωγές υπηρεσιών της ΕΕ από το Χονγκ Κονγκ ανήλθαν σε 14,8 δισ. EUR, ενώ οι εξαγωγές προς το Χονγκ Κονγκ ανήλθαν σε 14,5 δισ. EUR, με αποτέλεσμα μικρό έλλειμμα 325 εκατ. EUR για την ΕΕ.

Οι αμφίδρομες **επενδύσεις** μεταξύ ΕΕ και Χονγκ Κονγκ συνέχισαν να είναι εξαιρετικά σημαντικές. Τα στατιστικά στοιχεία του Χονγκ Κονγκ δείχνουν ότι, πλην των υπεράκτιων κέντρων, η ΕΕ είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στο Χονγκ Κονγκ, με περισσότερες από 2300 εταιρείες και απόθεμα συνολικής αξίας 136,2 δισ. EUR, και συμβολή στο 8,2 % του συνολικού αποθέματος ΑΞΕ έως το τέλος του 2018 (πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία). Από την άλλη πλευρά, στο τέλος του 2018, το απόθεμα ΑΞΕ από το Χονγκ Κονγκ στην ΕΕ ανερχόταν συνολικά σε 168 δισ. EUR, καθιστώντας το Χονγκ Κονγκ αξιοσημείωτη πηγή ΑΞΕ στην ΕΕ.

Η εξέχουσα θέση του Χονγκ Κονγκ στις επενδυτικές σχέσεις με την ΕΕ οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι σημαντικό ποσοστό των ΑΞΕ που καταχωρίζονται στατιστικά ως «ΑΞΕ του Χονγκ Κονγκ» προέρχεται στην πραγματικότητα από την ηπειρωτική Κίνα. Πράγματι, σύμφωνα με το Συμβούλιο Ανάπτυξης του Εμπορίου του Χονγκ Κονγκ, πάνω από το 60 % των εξερχόμενων κινεζικών επενδύσεων κατευθύνεται στο Χονγκ Κονγκ ή διοχετεύεται μέσω αυτού. Ομοίως, σημαντικό ποσοστό των ΑΞΕ της ΕΕ στην Κίνα διέρχεται μέσω του Χονγκ Κονγκ. Η παρουσία παρόχων υψηλής ποιότητας υπηρεσιών, καθώς και το προβλέψιμο ρυθμιστικό περιβάλλον και το κράτος δικαίου στο Χονγκ Κονγκ, συγκαταλέγονται στις κύριες αιτίες για το γεγονός αυτό.

Κατά τη διάρκεια του έτους, η ΕΕ και το Χονγκ Κονγκ συνέχισαν τη συνεργασία τους στον **τελωνειακό τομέα**, βάσει σχεδίου δράσης για τη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας χρηματοδοτούμενου μέσω του βασικού πλαισίου για τη διανοητική ιδιοκτησία. Το 2019 το σχέδιο δράσης επεκτάθηκε στους θαλάσσιους λιμένες στην ΕΕ, για κοινή συνεργασία και κοινό έλεγχο του μεταφορτώνόμενου φορτίου. Τον Μάρτιο πραγματοποιήθηκε στο Χονγκ Κονγκ συνάντηση της ομάδας εργασίας ΕΕ-Χονγκ Κονγκ για τη διανοητική ιδιοκτησία και τον Ιούλιο έλαβε χώρα η 11η συνάντηση της Κοινής Επιτροπής Τελωνειακής Συνεργασίας ΕΕ-Χονγκ Κονγκ στις Βρυξέλλες. Παρά την άριστη συνεργασία, το Χονγκ Κονγκ παρέμεινε ο δεύτερος, με βάση την αξία, τόπος προέλευσης εμπορευμάτων που παραβιάζουν ορισμένα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στην ΕΕ, ακόμη και αν τα εν λόγω εμπορεύματα δεν παράγονται στην επικράτεια της ΕΔΠ. Και οι δύο πλευρές εξετάζουν τρόπους περαιτέρω αντιμετώπισης του ζητήματος και βελτίωσης της συνεργασίας στον τομέα αυτόν.

Οι αρχές του Χονγκ Κονγκ δημοσίευσαν δύο νέες προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων για κεφάλαια υποστήριξης συμμετεχόντων στο «**Ορίζων 2020**» από την ΕΔΠ. Στη διάρκεια του διαρθρωμένου διαλόγου, η ΕΕ και το Χονγκ Κονγκ συμφώνησαν να διερευνήσουν τη δυνατότητα διεύρυνσης του μηχανισμού συγχρηματοδότησης του Χονγκ Κονγκ για το «Ορίζων 2020» ώστε να συμπεριλαμβάνει και τον ιδιωτικό τομέα.

Όσον αφορά τη **συνεργασία σε φορολογικά θέματα**, τον Φεβρουάριο του 2019 το Χονγκ Κονγκ τροποποίησε τα υπόλοιπα δύο καθεστώτα για τα εξωχώρια κεφάλαια και τα εξωχώρια ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια προκειμένου να διασκεδάσει τις ανησυχίες της ΕΕ σχετικά με τα χαρακτηριστικά κλειστής διάρθρωσής τους. Βάσει των ανωτέρω, το Συμβούλιο συμφώνησε τον Μάρτιο του 2019 ότι το Χονγκ Κονγκ είχε τιμήσει τις δεσμεύσεις του όσον αφορά τη χρηστή διακυβέρνηση στον τομέα της φορολογίας.

Όσον αφορά την **καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας**, η ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης (FATF) εξέδωσε την έκθεση αμοιβαίας αξιολόγησης του Χονγκ Κονγκ τον Σεπτέμβριο του 2019⁴. Το Χονγκ Κονγκ είναι μια περιοχή δικαιοδοσίας με σημαντικές δραστηριότητες σύστασης εταιρειών. Προσφάτως αναβάθμισε το καθεστώς του με στόχο να διασφαλιστεί ότι οι εταιρείες θα συλλέγουν και θα διατηρούν στις εγκαταστάσεις τους πληροφορίες για τον πραγματικό δικαιούχο, ωστόσο η αποτελεσματικότητα αυτών των νέων μέτρων δεν μπορεί ακόμη να εκτιμηθεί πλήρως. Το Χονγκ Κονγκ θα πρέπει επίσης να προβεί σε περαιτέρω ενέργειες με στόχο να διευκολυνθεί η πρόσβαση στις πληροφορίες για τον πραγματικό δικαιούχο σε σχέση με νομικές διευθετήσεις, και να διασφαλιστεί η ορθότητά τους.

Η ΕΕ και το Χονγκ Κονγκ συνέχισαν τη συνεργασία τους για την αύξηση των **διαπροσωπικών επαφών**, ιδίως στους τομείς της έρευνας, της ακαδημαϊκής συνεργασίας, της κινητικότητας των σπουδαστών, του πολιτισμού και των δημιουργικών κλάδων.

Το Γραφείο της ΕΕ στο Χονγκ Κονγκ διοργάνωσε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων στους τομείς του πολιτισμού, της οικονομίας και της δημόσιας διπλωματίας, πολλές φορές σε σύμπραξη με κράτη μέλη της ΕΕ και τα πολιτιστικά ιδρύματά τους. Στις σημαντικότερες εκδηλώσεις του έτους συγκαταλέγονται το φεστιβάλ κινηματογράφου της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών, η έκθεση βιβλίου του Χονγκ Κονγκ, η συμμετοχή στην ετήσια παρέλαση

⁴ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Hong-Kong-China-2019.pdf>

LGBTI Pride του Χονγκ Κονγκ, η διοργάνωση εργαστηρίου για τα πλαστικά μιας χρήσης, η συνεργασία με τον ΔΟΜ για το Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Μετανάστευσης, το εργαστήριο ΕΕ-Χονγκ Κονγκ για την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων και, τέλος, η προβολή ταινίας και η ακόλουθη ανοικτή συζήτηση με θέμα τα δικαιώματα των αλλοδαπών οικιακών βοηθών. Το Γραφείο της ΕΕ είχε συχνές συναντήσεις με κυβερνητικούς αξιωματούχους, νομοθέτες, πανεπιστημιακούς και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.